

פרוטוקול מס' 8/א

מישיבה של ועדת הפנים, שהוקימה גיום ג', י"א בשבט, תשס"ז 24.1.56 בשעה 8.45

נכח:

- י. ריפתין - היו"ר
- ע. אסף
- ד. הכהן
- ר. הקטין
- ח. לנדאו
- ש. פרלשטיין

מוזמנים:

- מר בר-יהודה - שר הפנים
- מר שי - נציג משרד הפנים
- מר נב"אר - נציג משרד החוץ
- מר ברגינסקי - נציג הסוכנות היהודית
- מר יוספטל - נציג הסוכנות היהודית
- מר שרגאי - נציג הסוכנות היהודית

סדר-היום:

בעיות העליה.

=====

היו"ר י. ריפתין:

אני פותח את הישיבה.

אני מברך את האורחים שלנו ומסדר בזה את רשות הדיבור למר שרגאי, אשר ימסור לנו אינפורמציה על מצב העליה.

מר שרגאי:

ראשית, הערה לסדר. ההחלטות על מטדי העליה מתקבלות תוך שיתוף בין הממשלה והסוכנות, בהתאם לאמנה אשר בתקבלה בזמנו בכנסת. אמנם ההצעות נידונות קודם בהנהלת הסוכנות ובממשלה, אך אחר-כך הן מובאות לאישור המוסד לתיאום, שהוא המוסד המשותף העליון של הסוכנות והממשלה, והוא קובע את כל הנוגע לעניני העליה, פרט לדברים סיגורתיים.

ועוד הערה. שנת העליה מקבילה לשנה העברית. על כן אדבר עתה על העליה בשנת תשס"ז, אשר לפי הלוח הנוצרי מתחילה ב-1.10.55 ומסתיימת ב-30.9.56. הוועד הפועל הציוני, הממשלה ובסיוע, המוסד לתיאום, החליטו כי בשנת תשס"ז, היינו מאוקטובר 1955 עד אוקטובר 1956, יעלו ארצה 45,000, מזה כ-40,000 איש מצפון-אפריקה. כן החליט המוסד לתיאום, כי בהתחשב במצב המיוחד השורר עתה בצפון-אפריקה יועלו משם בחודשים אוקטובר-נובמבר 10,000 איש. אולם בגלל קשיים בקליטה הוכחצו להקטין את מכסת העולים בחודש נובמבר ובמקום 5,000 איש הועלו רק 4,000. באוקטובר שמרנו על המכסה של 5,000 עולים.

מתחילת שנת תשס"ז ועד סוף דצמבר עלו 12981 איש ועד סוף מרץ 1956 יעלו בסך הכל כ-25,000 איש מתוך 45,000 מצריכים לעלות השנה. זה בתנאי כי הכל ילך במישרין. פירוש הדבר כי מאפריל 1956 ועד סוף ספטמבר 1956 יש להעלות עוד 20,000 איש. אם תכנית זאת תבוצע, תהיה זאת גם כן עליה מינימלית בלבד אשר ממדיה נקבעו על-ידי המוסדות לפי אפשרויותיהן הכספיות של המדינה והתנועה הציונית ולא לפי צרכי העליה הממשית.

או.

מר שרגאי:

לפי התביעה לעליה מצד יהדות צפון-אפריקה - יותר נכון: לפי הזעקה לעליה - אפסר היה להעלות השנה 100,000 איש. כבר כיום ישנם בצפון-אפריקה 60,000 איש אשר אושרו לעליה ועליהם יש להוסיף כ-50 - 40 אלף איש שרם אושרו, ואשר ברובם הגדול, כ-40,000 איש לערוך, יאושרו לעליה לאחר סלקציה. יהודים אלה תובעים את העלאתם ארצה, אך לא יכולנו להענות להם והוחלט להעלות השנה רק 45,000 איש.

לפני זמן מה הביעה מחלקת העליה בפני המוסדות את דאגתה נוכח החשש כי במוקדם או במאוחר ייסגרו שערי העליה מצפון-אפריקה. איש אינו יכול לדעת מתי יקרה הדבר, אך הדעה הכללית היא שהשערים ייסגרו; המקדימים טוענים כי הדבר עלול לקרות תוך ששה חודשים ואילו הטאחרים חושבים כי סגירת השערים תהיה תוך שנה וחצי עד שנתיים. בזמן האחרון הגיעה אלינו אזעקה בענין זה ודווקא מצד יהדות צפון-אפריקה. ידוע בוודאי לחברי הוועדה, כי ביהדות צפון-אפריקה - ואני מדבר בעיקר על יהדות מרוקו - ישנו ציבור הרוצה להוכיח למרוקנים כי גם לו חלק בחייהם ובשאיפתם וכי גם הוא נאמן לשלטון החדש. ציבור יהודי זה חוסב על הסתלבות בתוך המסטר החדש המוקם במרוקו ומנהיגיו או אלה מהיהודים שיש להם מהלכים במסגלה החדשה, מדברים על כך שהיהודים עצמם צריכים לצמצם את העליה, בטרם יעשו זאת שלטונות מרוקו. עלי לציין כאן, כי עד עכשיו נתנו שלטונות מרוקו מה שאפסר לכנות כהבטחה למחצה שסערי היציאה לא ייסגרו. אולם עתה כנראה מופעל לחץ על היהודים שהם עצמם יכריזו כי אין צורך בעליה לארץ. דווקא הלך-רוח זה עורר בהלה גדולה מאד בין אותם יהודי מרוקו הרוצים לעלות ארצה, והם תובעים כי יעלו במהירות האפשרית.

במרוקו, שהיא כיום הרזרבואר הגדול ביותר של מועמדים לעליה, נמצאים עתה כ-190 - 180 אלף יהודים. כ-90 - 80 אלף מהם אינם באים בחשבון לעליה; חלק מהם יהגר לארצות שונות כמו צרפת ודרום אמריקה והנותרים רוצים להשתלב בתוך המסטר החדש במרוקו, בפקידות, בכלכלה ובפיתוח הארץ. אולם כ-100,000 איש מסוועים לעליה ואני סבור כי רובם יעברו את הסלקציה, כך שאפסר לקחת בחשבון לעליה ממרוקו קרוב ל-100,000 איש. אם נבצע את החלטת המוסדות ונעלה עד סוף שנת תשט"ז כ-45,000 איש יסארו במרוקו קרוב ל-80,000 יהודים הרוצים לעלות ארצה.

אפסר היה להעלות יהודים אלה תוך פרק זמן מסויים אילמלא השינוי במצב הבטחוני בארץ. שינוי זה הביא לידי הצעה להקטין את העליה בתקופה בין אפריל עד אוקטובר 1956, לאור הצורך בגיוס דחוף של כל האמצעים הכספיים למטרות בטחוניות. הועלתה הצעה להעלות במחצית השניה של שנת תשט"ז 15,000 איש במקום 20,000. הצעה זו נמצאת עתה בגידור במוסדות התנועה הציונית ובממשלה והיא בוודאי תובא להכרעה לפני המוסד לתיאום.

לא נתקבלה עדיין בענין זה כל החלטה במוסדות התנועה הציונית ואני רוצה להביע כאן רק את דעתי הפרטית. לדעתי, העלאת 5,000 העולים האלה שעלייתם תוכננה כבר ומסתכמת בהוצאות של 10,000,000 ל"א לא תכריע את הכף מבחינת גיוס אמצעים כספיים למטרות בטחוניות. יכול הייתי להסכים לכך אילו הוצע לקצץ את מספר העולים במחצית השניה של שנת תשט"ז ב-10,000 איש. אולם הסכום אשר יוצא על העלאת 5,000 איש בו כדי להשפיע על גורל בטחוננו. 5,000 יהודים אלה שצריכים לעלות תוך 6 החודשים הקרובים אין צורך למסור אותם לעליה ולהביאם בפני צוותות סיון. אלה אנשים שאושרו כבר לעליה ויודעים כי יעלו ארצה עד תום שנת תשט"ז לכל המאוחר. אני בטוח כי רובם היסלו כבר את עסקיהם במידה והיו להם. לדעתי, אסור לקצץ במספר העולים בשנה זו.

לא אתנגד אם לאור שיקולים בטחוניים יחליטו לקצץ את העליה בשנה הבאה, מפני שאוכל עוד לכוון את הסיידורים בצפון-אפריקה. אולם קיצוץ עליה שהוחלט עליה תהיה שגיאה חמורה ותעשה רושם איום ונורא על יהודי צפון-אפריקה. לו היו מלכתחילה מתכננים להעלות השנה רק 40,000 איש לא היה דבר נורא כל-כך. אולם אם יחליטו לפתע פתאום להקטין את מספר העולים ב-5000 איש נצטרך להקטין את מכסת העולים החדשית ב-1000 איש, וזהו לדעתי דבר איום ונורא. קיצוץ העליה יביא לידי יאוש את כל אלה הרוצים לעלות ארצה ויחזק את עמדתם של החוגים האנטי-ציוניים בקרב יהדות מרוקו המתנגדים לעליה ומטיפים נגדה. על כן יש לקיים את ההחלטה ולהעלות השנה 45,000 איש.

או.

מר טרגאי:

לאור מצבם של יהודי מרוקו תבעתי אפילו להגדיל את מסדי העליה משם, אך כיום, נוכח המצב השורר בארץ, אין לדבר על הגדלת העליה. אולם לי נדמה כי באותה מידה אין גם לדבר על צמצומה, אלא יש לבצעה כפי שהוחלט במוסד לתיאום.

ברצוני למסור לחברי הוועדה נחונים על העליה בשנת 1954/55. בסך הכל עלו בשנה הקודמת 32,000 איש, מהם - וזוהי לדעתי תופעה חסונה מאד - 902 איש מסורח אירופה. אין לומר בנכח מספר עולים זה כי חל מפנה ביחס שלטונות מזרח אירופה לעליה, אך מספרים אלה בכל זאת באים ללמדנו דבר מה. תופעה מענינת ביחס לעליה מסורח אירופה היא כי לפעמים, במסך חדשיים-שלושה נפתחים שערי ארץ מארצות הדמוקרטיה העממית וכ-100 - 200 איש מקבלים היתרי-יציאה ועולים ארצה. כעבור חדשיים או שלושה חדשים נסגרים שערי אותה הארץ ואין יוצא ואין בא, אך לעומת זאת נפתחים לתקופת מה שערי ארץ אחרת מארצות הגוש המזרחי. כך נמשכת שורת העליה מארצות הגוש המזרחי עד כי בסופו של דבר נפתחים לתקופת מה גם שערי ברית-המועצות. אינני חושב כי פתיחת שערי ארצות הגוש המזרחי לעליה, זו אחר זו אך לא כבת אחת, היא מקריית. אני רואה בכך שיטה מסויימת.

בשלושת החדשים האחרונים עלו מארצות הגוש המזרחי מספר אנשים כדלקמן: באוקטובר - 132 איש; בנובמבר - 27 איש; בדצמבר - 143 איש. על-פי הידיעות אשר בידינו יש לקוות כי בשלושת החדשים הקרובים - ינואר, פברואר, מרץ - יעלו מארצות הגוש המזרחי בממוצע כ-150 איש לחודש, אך אינני יכול לומר בדיוק מאיזה ארצות יבואו.

מארצות מערב אירופה, - כולל אנגליה, איטליה, אוסטריה, בלגיה, הולנד, צרפת, שוייץ, יוון - עלו בשנה שעברה 532 איש.

מאסיה - כולל הודו, סין, עירק, פרס, תורכיה, תימן ועוד - עלו אשתקד כ-2000 איש.

מיבשת אמריקה עלו בשנה שעברה כ-1000 איש, מהם 210 איש מצפון-אמריקה. על 210 איש אלה יש להוסיף תיירים מצפון-אמריקה אשר החליטו להסאר בארץ.

בשלושת החדשים האחרונים של שנת 1955 - אוקטובר, נובמבר, דצמבר - עלו מרוקו 9172 איש; מטוניס - 2351 איש; מאלג'יר - 209 איש; מתורכיה - 127 איש.

עוד כמה הערות לסיכום דברי. באתי לידי מסקנה כי משום ארץ, אפילו מרוקו, אין עליה אם אין מעודדים אותה, עליה צריך ליצור ויציאת עליה פירושה ניהול הסברה בין היהודים בחוץ-לארץ. בארצות מסויימות יש להסביר ליהודים כי עליהם לעלות ארצה מפני שבארצותיהם ישנה סכנה לקיומם הפיזי; בארצות אחרות יש להסביר ליהודים היושבים שם כי צפויה סכנה לקיומם הרוחני כיהודים. אם יאמרו ליהודי מערב אירופה וארצות אמריקה הצפונית והדרומית, למשל, שעליהם לעלות ארצה כי בארצות-משנם צפויה סכנה לקיומם הפיזי, לא יעוררו דברים אלה בקרבם רצון לעלות ארצה, אלא להיפך - יעוררום להתבולל בתם בתוכן הם יושבים. כאשר רוצים לעורר את השאיפה לעליה בקרב יהדות זו יש לדבר על הצד הרוחני, על הסכנה הצפויה לחייהם הרוחניים כיהודים.

אם רוצים שתהיה עליה ארצה יש ליצור בארץ תנאי קליטה נאותים. אפילו מארץ כמו מרוקו, ששם לדעתי ישנה זעקה לעליה, לא יבואו ארצה אם לא ידעו כי קיימים בארץ תנאי קליטה פחות או יותר טובים.

יציאת הרצון לעליה ויציאת תנאי קליטה אלה הם שני הגורמים ההכרחיים לקיום עליה, ובלעדיהם היא לא תקויים.

אנו עדיין לכך כי שני שלישים מתוך העולים אשר הגיעו ארצה בסנה-שנה וחצי האחרונות, ואשר מספרם הגיע ל-46,000 איש, נקלטו בהתישבות. כמו כן, מכין העולים המגיעים כיום ארצה פונים שני שלישים לאזורי הפיתוח ואף הם נקלטים שם. ועוד ברכה צומחת לנו מעליה זו: 4%

מר שרגאי:

24.2% מבין העולים המגיעים כיום מצפון-אפריקה הם בגיל 29 - 17 שנה. יש לעובדה זו משמעות מיוחדת, בייחוד בתקופה הנוכחית.

קליטת העולים בהתשובות ובאזורי הפיתוח הצליחה הודות לתכנית של מחלקת הקליטה, אשר מאז חידוש העליה עורדה את הרעיון של העברת עולים מהאניה ישירות לישובי-העולים. העולים החדשים אשר באו ארצה מאז תוכנה תכנית זו לא ראו את העיר ועל כן גם לא במסכו אליה. נוסף על כך, בהואם לישובי-העולים מוצאים שם העולים בתים מוכנים הממתינים להם, ובתוך הבתים מיטות, כלי עבודה; כן מנטיחים להם מספר ימי עבודה לחודש וטולחים מדריך חברתי וחקלאי העוזר להם להתאקלם. כאשר אנשים אלה מסווגים את הניתן להם בארץ לעומת חייהם בצפון-אפריקה, בהרי אטלאס או בהרי ריף, הם רואים כי המאזן הוא חיובי, לטובת חייהם כאן, והם שולחים מכתבים ברוח זו לקרוביהם ולמכריהם שנשארו בצפון-אפריקה. לדעתי, מכתבים חיוביים אלה מעוררים בקרב יהודי צפון-אפריקה את הרצון לעליה יותר מאשר שליחי מחלקת הקליטה, וזה הודות לתבאי הקליטה הטובים. אני אומר זאת כתשובה להצעות אשר נשמעו בזמן האחרון שיש להביא עולים ולשכנם באהלים. אני בטוח כי הנסיון הראשון לשכן את האנשים באהלים יצליח, אך כאשר הדבר יוודע בחוץ-לארץ לא יטכינו לבוא עולים נוספים. אין ברצוני לומר בזה כי יש להסאיר את רמת הקליטה הקיימת, לדעתי יש להורידה, אך מקליטת עולים בכנינים ועד לקליטתם באהלים עוד רב הדרך.

כיצד אופסדה העברת עולים מהאניה ישר לישובי עולים? - הדבר אופסד הודות למיון סעברו הסועמדים לעליה בצפון-אפריקה. במיון נבחרו לעליה רק אנשים בריאים ואלה יכלו ללכת לישובי-עולים באזורי-הפיתוח ולהקלט בהם. לו היו מביאים ארצה אנשים חולים או זקנים שאין בארץ מוסדות אשר יוכלו לקלוט אותם - אם כי אנו סביאים מספחות עם מקרה אחד קטה או שנים - היו האנשים יושבים בסער-העליה או במעברה, לא נקלטים בארץ, וההדים השליליים היו מגיעים לחוץ-לארץ ופוגעים בעליה.

אגב, רציתי לספור כי 25% מבין העולים הם מקובלנקה העיר; כ-50% מהכפרים וכ-25% מעיירות.

לדעתי, קיימת עתה בפנינו הבעיה לקיים את העליה במסמדים שהוחלט עליהם במוסד לתיאום ולא לקבל את ההצעה לקצץ במסכת העולים למחצית השניה של שנת תש"ז ב-5000 איש. אנשים אלה רובם אושרו כבר לעליה, קיבלו הודעות כי תוך שנה זו יועלו ארצה ובחלקם הגדול בוודאי חיסלו כבר את עסקיהם. על כן אסור להשהות את עלייתם.

מר ברנינסקי:

יש לי הרושם כי טאלות העליה נמצאות כיום בפנה נידחת, כי ענינים אחרים טגלים עליהן.

אך זו רק הערת-אגב.

היות והנושא העיקרי היום בוועדה הוא העליה, אדבר על הקליטה באשר היא קטורה עם העליה, ועד כמה היא מספיעה על הקטנת או הגדלת זרם העולים.

ברצוני להביא לוועדה כמה מספרים על הקליטה. אנו מונים את התקופה החדשה בעבודתנו מאוגוסט 1954, כי אז החלה טוב לזרום ארצה עליה גדולה. מאוגוסט 1954 ועד דצמבר 1955 עלו ארצה 49,000 איש. 87% מהם כיוונו למקומות הרצויים לנו, היינו - להתישבות. רק כ-10% מהנאים פנו לקרובים או מצאו סידור בכוחות עצמם וכ-3% התישבו במעברות ליד ערים, אם כי דבר זה לדעתי בהחלט בלתי-רצוי.

מתוך 87% עולים אשר כיוונו על-ידינו למקומות התישבותם הלכו 33% למושב-י-עולים ולכפרי-עבודה; 5.5% לקיבוצים ולקבוצות; 13.5% למחנות להכשרה חקלאית; 33% לסיכונים ולמעברות באזורי פיתוח; 2% לעליית-הנוער - בסך הכל 87% מתוך 49,000 איש. העליה היא מתוכננת מראש ובהתאם לתכנון סגור - פרט לקקרים יוצאים מן הכלל - את הרצועה סגורה ועד בהריה ואנו מיטבים עולים רק מחוץ לר.ועה הזאת. אינני זוכר תקופה בה היתה העליה מתוכננת כל-כך ואף בוצעה לפי התכנית כמו העליה כיום. התכנון קיים לא רק על גבי הנייר

מר ברגינסקי:

אלא העולים הולכים לישובים שתוכננו עבורם. ברור כי אחוז מסויים מהם עוזב אחר-כך ועובר למקומות אחרים. לא אוכל למסור כרגע מספרים מדוייקים על העזיבה, אך מעריכים ש-18% - 15% לערך עוזבים את ההתיישבות המוסבית. לדעתי זהו תהליך טבעי, כי אלה אנשים אשר אף פעם לא עסקו בעבודת אדמה וההתיישבות צריכה להיות בשבילם מקום ניפוץ.

מספר העוזבים בקיבוצים גדול יותר, אני מעריך אותו ב-50%. אולם גם כאן תופעת העזיבה היא מובנת, מפני שצורת החיים בקיבוץ היא מיוחדת במינה ולאנשים אשר לא עברו כל הכשרה מוקדמת קשה להסתגל אליה.

אני חושב, למרות שקיימת עזיבה,

שהליכת העולים החדשים להתיישבות בצורתיה השונות, הנה דבר יוצא מן הכלל שלא היינו עדים לו זה זמן רב, מאז קיום העליה החלוצית בשנים 1929 ו-1937. אין לדעת כמה זמן תתמיד תופעה זו של הליכה להתיישבות. אך לעת-עתה הדבר נמשך, ואז יימשך גם להבא באזורי הפיתוח, מפני שהסוכנות בתיאום עם הממשלה סגרה בפני העולים את הרצועה המאוכלסת ביותר ומעבירה אותם רק למקומות שמחוצה לה. לעולים אין אפשרות להסתדר בכוחות עצמם במקומות אחרים.

ברצוני לסכם את דברי על העליה מצפון-אפריקה

באי-אלו מסקנות. אף לולא רצינו להעלות את היהודים האלה ולו רצינו לנתק את קשרינו עם יהדות הגולה וליטול מעצמנו כל אחריות לה, גם אז הייבים היינו להביא ארצה את יהודי צפון-אפריקה, כי ה מדינה זקוקה להם למטרות פיתוח. עובדה היא שאנשי הישוב הוותיק אינם הולכים למקומות פיתוח. גם אם הולכים לסם בעלי-מקצוע מביין הוותיקים, הם הולכים רק לאחר שבמצאים כבר סם העולים החדשים. אנשי הישוב הוותיק אינם מסוגלים לפתח את הנגב. העולים החדשים הולכים לנגב כי אין להם ברירה אחרת ואנו זקוקים להם יותר משהם זקוקים לנו.

אשר לתכנית הקליטה, עלי לומר ראשית כל כי

העליה היא פונקציה ברורה של הקליטה. כאשר באים לתכנן את הקליטה יש לדאוג קודם-כל לתעסוקת העולים, כי במקומות הפיתוח אין תעסוקת-לווי כמו בעיר. לאחר מכן יש לתכנן את מקומות ההתיישבות, למקסם ולאחרם. המיקום והאיחוד עובר אינסטנציות רבות. 16 גורמים מסתתפים בתכנון נקודות-ההתיישבות ואם אומר כי הצבא הוא אחד הגורמים האלה אפשר להבין בנקל מה הם הקשיים בקביעת מקומות התיישבות.

אך לא טוב לקצר את דרך התכנון, כי לפעמים מסלמים עבור זה ביוקר.

שר הפנים י. כר-יהודה:

מר ברגינסקי:

לאחר קביעת מקומות ההתיישבות מתעוררת שאלת מים במקום וכן שאלת הבטחון. אולם הבעיה העיקרית היא בעיית השיכון. תכנון נקודת-התיישבות, כולל הספקת מים למקום, נמשך כשנה. הניצוצ נמשך 9 חדשים נוספים, ואם ישנם קשיים כספיים - אף למעלה מזה. פירוש הדבר כי תמיד יש לתכנן שנתיים מראש.

כאן עלי לציין כי בתכנון נקודות התיישבות מעוניינות גם הרשויות המקומיות, וזה בגלל סוגי בניית השיכונים. קיימים שלוסי סוגי שיכונים לעולים: שיכון ארעי; שיכון ביניים - והוא כולל צריפונים, בדונים, פחונים ועתה גם אזובסטונים - וכן שיכון קבע. בשאלת השיכון תלויים אנו ברשויות המקומיות אשר אינן מעוניינות שיוקמו בתחומן שיכונים ארעיים, המכערים את הנוף ויוצרים משכנות-עוני. גם הדיונים עם הרשויות המקומיות בשאלת השיכון מצריכות זמן.

עם השלמת התכנון מתעוררים קשיים בטימוץ העליה. כאן השאלה העיקרית היא תקציב להקמת שיכון. בהתאם לחלוקת התפקידים בשטח העליה בין הסוכנות והממשלה אחראי משרד העבודה להקמת שיכונים לעולים החדשים, וכן אחראי הוא, מלבד דברים חשובים אחרים, גם לתעסוקה לעולים. בגלל תפקידו החשוב של משרד העבודה בקליטת העליה מצטער אני כי לא הוזמנו לישיבה זו נציגי המשרד. למעשה מהווה מחלקת הקליטה רק פונקציה של משרד העבודה, אם כי פונקציה חשובה.

לא אדבר כאן על התעסוקה, שגם לה אחראי משרד העבודה, כי אני חושב שבמסך התקופה של 16 חודש עליה אנו מדבר, כאשר הגיעו ארצה כ-10,000 מפרנסים, לא הורע מסיבה זו מצב התעסוקה. אני סבור כי בדרך

מר ברגינסקי:

כלל אין לראות את שאלת התעסוקה כגורלית. אם תפרוץ מלחמה נהיה זקוקים לעולים החדשים עד בלי די; אם לא תהיה מלחמה - בוודאי שאין מקום לדאגה.

בשאלת סיכון העולים אינני מסכים עם מר שרגאי.

אם תועמד בפנינו השאלה האם יש להביא יהודים מברוקו ולסכנם באהלים או לא להביאם כלל, אומר כי יש להביאם ולסכנם באהלים. אינני מקבל את הקונצפציה כי רק תנאי קליטה טובים מבטיחים המסך עליה. כך הוא הדבר ביחס ליהודי ארצות-הברית, אנגליה וצרפת, אך לא ביחס ליהודי ברוקו. בין יהודי ברוקו ישנם כיום כאלה המתיים ברעב וזנוסף על כך פוחדים לחייהם. לכן לגביהם אין להעמיד את שאלת הקליטה כפי שמעמידים אותה לגבי יהודי מערב אירופה ואמריקה. אינני מציע כיום להקים אהלים, אך יתכן כי אציע זאת בעוד חדשים מספר.

מחלקת הקליטה הכינה שתי תכניות לקליטת עולים.

התכנית הראשונה היתה לקליטת 60,000 עולים והיא נפלה בגלל חוסר כספים לסיכון ולתעסוקה. אני באופן אישי חושב כי אפשר היה לקלוט מספר כזה של עולים ואף למעלה הימנו, לו היו מסנים דברים רבים ובוזנים סיכון יותר זול. התכנית השנייה היתה לקליטת 45,000 איש והיא הוכנה על-יסוד הטלטה של הוועד הפועל הציוני. לא היתה זאת החלטה חד-צדדית של התנועה הציונית, אלא החלטה שסוכם עליה עם הממשלה, כי מאוקטובר 1955 ועד אוקטובר 1956 יועלו ארצה 45,000 איש. גם תכנית זאת אין בכוחנו להוציא לפועל. לדעתי, ההפרט יסתכם ב-7,500 איש לפחות. אמנם מחלקת הקליטה בונה את תקציבה מאוקטובר לאוקטובר, אולם היא תלויה בתקציב הממשלה ושנת הכספים בממשלה היא מאפריל עד אפריל. לכן חייבים אנו לדעת מה תתן לנו הממשלה בשנת הכספים החדשה, כי את שנת הכספים הנוכחית כמעט וסיימנו כבר. ברור כבר עתה כי מאפריל ועד אוקטובר 1956 במקום 22,500 עולים שצריכים היו לעלות יבואו רק 15,000. נביח כי מספר העולים אשר יבואו בין אוקטובר 1955 ועד אפריל 1956 יגיע ל-23,500 איש. אולם לפי הידיעות שהגיעו אלינו, ואשר נשמעו גם בוועדת הכספים של הכנסת, עומדים לצמצם את מספר העולים מאפריל 1956 ועד אפריל 1957 ל-30,000 איש, לאחר הנסיון להעלות תוך חצי שנה 22,500 איש. המכסה של 30,000 עולים לשנה אינה עונה בשום פנים ואופן על דרישות יהדות ברוקו.

אך גם העלאת 30,000 איש תאופסר רק לאחר מאמצים

קשים מאד. לפי הידיעות שבידי-אם כי אינני יכול לאמתן על ידי מסמכים אני מניח שהן נכונות-אין הממשלה מקציבה בתקציבה החדש סכומים כל-שהם לקליטת עליה חדשה, וזה מטעמים ששר האוצר בוודאי יצדיק אותם. יהיו הנימוקים לכך אשר יהיו, עובדה זו מעמידה את הסוכנות בפני מציאות חדשה והיא נאלצת לשנות את התקציב שנערך בחודש אוקטובר ולהקציב מתוך תקציב של 130 מיליון לירות 18 מיליון לירות לסיכון עבור העולים החדשים. אך גם לאחר שהסוכנות תתן מתקציבה סכום גדול לסיכון, אפשר יהיה להעלות בשנה הבאה רק 30,000 איש. מטרד העבודה יסתתף בתקציב בסיכון לעולים חדשים רק כדי כיסוי חובות מהשנים הקודמות ולמען חסל במידה ידועה את המעברות. הבעיה העומדת לדיון כיום היא האם בתחיל את השנה החדשה בתכנית עליה של 30,000.

לא אהיה הוגן אם לא אומר כי נוסף לבעיית סיכונים

של העולים החדשים קיימת גם הבעיה של חיסול מעברות. בסוף דצמבר 1955 גרו במעברות ובכל מיני מבנים ארעיים קרוב ל-17,000 משפחות, מהן כ-9,000 משפחות בתנאי דיוך קשים במיוחד. לפי תכנית מטרד העבודה ישנה תקווה כי בסוף שנת 1956 יצטמצם מספר גרי הבדונים והפחונים ל-6,000 משפחות. תפקיד זה מוטל על מטרד העבודה נוסף להקמת סיכון עבור עולים חדשים.

בהזדמנות זו ברצוני להזכיר את הבעיה של היתרי-ע

יצאה, כי שאלה זו הועלתה עתה מחדש בכנסת. בתקופה הליברלית ניסו כמה דברים קשים להון הלאומי שלנו. אנשים אשר ביקשו היתרי-יצאה לא צריכים היו לקבל אישור ממחלקת הקליטה. ביניהם היו רבים אשר קיבלו מאתנו הלוואות ולא החזירו; היו שקיבלו מאתנו סיכון, מכרו אותו ובכספים אלה ממנו את יציאתם מן הארץ. כן קרה שאדם ביקש היתרי-יצאה. עזב את הארץ לבלי חזור והשאיר כאן את המשפחה שנפלה למעמסה על הציבור. לבעיות אלו יש למצוא פתרון ובמציא בקטר לזה

חומר לוועדה.

ח. לנדאן:
 דובר כאן על סלקציה. התפרט בנושא זה חומר רציני מאד בצורת מאמרים. על-פי המאמרים האלה הרושם הוא קשה מאוד. הייתי מבקש לדעת מה באמת מהותה של הסלקציה. במה דברים אמורים לגבי הפרדת משפחות ולגבי אחוד משפחות שחלק מהן כבר נמצא בארץ? מהו הקריטריון של הסלקציה?

ע. ארם:
 מר שרגאי אמר כאן כי צמצום העליה ב-5000 איש אינו מהווה גורם חשוב מבחינה תקציבית. הייתי מבקש לדעת באיזה סכום מתבטאת קליטת העולים בשיכון ותעסוקה בשנה הראשונה לעלייתם.

מר שרגאי:
 באחת מהרצאותיו אמר ד"ר יוספטל: "עלינו להבדיל בין קליטה זמנית לקליטה סופית. קליטה זמנית היא להעלות את העולה לישראל, להכין לו קורת-גג, להבטיח לו עבודה שיוכל לספק את הצרכים החיוניים הראשוניים, להבטיח לו מסגרת של חינוך וסירותים. קליטה זו בשנה ראשונה עולה 5000 דולאר למשפחה בת 5 נפשות לערך."

ישנם כמה כללים יסודיים בעריכת סלקציה. מעלים ארצה כל משפחה שיש לה לפחות מפרנס אחד בגיל אשר בארץ אין הגבלה עליו בעבודה. היינו עד גיל 45 לערך. כן מעלים כל משפחה שנוסף לתנאי הנ"ל אין בה מקרה של מחלה מסויימת כמו מחלת-רוח או שחפת פתוחה, כי אלה מקרים בהם איננו יכולים להבטיח כי החולה יוכל להכנס בארץ למוסד סגור. איננו מעלים ארצה משפחה שאין בה אפילו מפרנס אחד, וזה משני טעמים. ראשית, קליטת אדם שהנו מקרה סוציאלי עולה פי שלושה מקליטתו של אדם בריא. זאת אומרת שאם נעלה אדם המהווה מקרה סוציאלי נצטרך להשקיע בחוץ-לארץ שלושה יהודים בריאים שאנו זקוקים להם. אולם לפעמים אנו מחפשים עצה להעלות גם את האנשים החולים, תוך שיתוף עם מלבן.

הטעם השני לאי-העלאת מקרים סוציאליים הוא כי במרוקו ישנן קהילות יהודיות עשירות מאד המקיימות מוסדות צדקה. מהו הצידוק לכך כי נשחרר את היהודים הנועטים בנו ואיננו רוצים לעלות ארצה מן המצווה היחידה שנותרה להם? סעטי דצקה וקיום חולים?

אשר לאיחוד המשפחות, במידה ומתברר כי המשפחה הנמצאת בארץ יכולה לקלוט את המשפחה העולה, או אם מתברר כי מחלקת הקליטה יכולה למצוא לה סידור, אנו מעלים אותה. אולם ישנן בסטח זה בעיות קשות מאד. רק אתמול דנו במקרה של נכה-מלחמה בעל משפחה של 5 נפשות הרוצה להעלות ארצה עוד 7 נפשות. ראשי המשפחה הנמצאת במרוקו הם עוותרים והילדים עדיין קטנים. אין מוסד אשר יוכל לקלוט את המשפחה הזאת כאן. קיימת בקשר לכך ועדה סיועית המורכבת מנציגי מחלקת הקליטה, מחלקת העליה ומסדר הכריאות, אשר דנה בכל מקרה ומחפסת דרכים לאיחוד המשפחות.

אולם הטראגדיה של העליה אינה בעוצמה בסלקציה ובקיום מקרים סוציאליים. הטראגדיה של העליה היא בכך שבסך הכל ישנם 100,000 יהודים שהם האחרונים לעליה ההמונית. אחרי מרוקו אין עוד ארץ ממנה תבוא עליה המונית. אלה הם 100,000 יהודים אחרונים ואיננו יכולים להעלותם ארצה. בתוך הטראגדיה הגדולה הזאת ישנה הטראגדיה הקטנה של מקרים סוציאליים, אך מה חשיבותה לעומת הטראגדיה הגדולה של הקיבוץ היהודי האחרון לעליה המונית שאיננו יכולים להעלותו.

אשר לתקציב, איננו יודעים מה יהיה אחרי חודש אוקטובר. אם לא תהיה מלחמה נגיש לאיסור תקציבים נוספים. הבעיה העומדת בפנינו כרגע היא כיצד לא לקצץ מן המכסה של 45,000 איש שהוחלט להעלותם.

ד. הקטין:
 הופתעתי מאד מדבריו של מר ברגינסקי טעניני העליה במצאים עתה בפנה נידחת ומהלון של השלמה עם כך. נכון הוא שנסק הנו דבר חשוב, אבל צריך גם שמישהו יחזיק את הנשק וישתמש בו. והשאלה ניוצעת לא רק לאלה אשר יצטרכו לסאת את הנשק. מתכננים עתה את המסק כולו ויש צורך בידיים עובדות. אני חושבת כי יש להעמיד את שאלת העליה מנקודת-ראות זו.

יש גם לזכור את הסכנה של סגירת טערי היציאה ממרוקו. אין יודעים מתי תבוא עליה ממזרח אירופה, כיום מרוקו היא מעין מסנו נוכל לשאוב ואם זרם זה ייפסק נשאר עם אוכלוסייה של מיליון וחצי עד שני מיליון איש.

ד. הקטין: בתקציב המדינה ישנו נעלם שסמו "מגבית". המגביות בחוץ-לארץ הולכות וגדלות על-יסוד מיסמה אשר נזרקה לפני חדשים מספר מאולם הכנסת, היא המיסמה של עליה מוגברת מצפון אפריקה.

ה. לנדאן: על-יסוד מיסמה זו העלו גם טסים בארץ.

ו. הקטין: אך לא נוכל לקיים את העליה רק מהמסים בארץ. אני רואה במגביות סיכוי גדול מאד לסימון העליה. אינני מקבלת את דבריו של מר טרגאי בענין הסקלציה. אני גם חושבת כי איננו צריכים להגביל עצמנו בעליה של 45,000 לטנה. אמנם אנו נמצאים במצוקה גדולה מאד, אבל דווקא מטעם זה, כדי להגדיל את האוכלוסיה, יש לקיים עליה הסובנית ומה עוד כאשר אחוז הבאים בחשבון להתגוננות בין העולים הוא גדול. אני חושבת כי אנו צריכים לקיים בכנסת דיון נוסף בטאלות העליה כדי להזעיק את הישוב בארץ ואת הגולה להתנדבות כספית גדולה יותר.

ז. נג'אר: תפקידו של משרד החוץ בעניני עליה היה רק להבטיח כי שערי מרוקו יהיו פתוחים לישראלים. באפריקה לעבר פרץ מטבר בקטר ליציאת יהודים ממרוקו, אך הוא חוסל והסגנו הבטחה כי שערי מרוקו יהיו פתוחים ללא גבול ליציאת יהודים מהארץ. אינני יכול לתת ערובה כי מצב זה יימשך עד אין סוף. כן לא יתכן לדון על עניני העליה ממרוקו מתוך מחסבה שחופט היציאה ממרוקו מובטח ללא גבול.

בקיץ שעבר הסגנו אפשרות יציאה חופשית לישראלים ממרוקו והשלטונות הצרפתיים התנהגו בצורה ראויה לסבה. אולם קשה לדעת מה יהיה מצב השלטון במרוקו ומי יהיה אחראי למתן היתרי יציאה ממרוקו לתושבים מרוקניים. אם השלטון בארץ זו יעבור לידי מרוקניים - דבר העלול לקרות בעוד שנה - לא יהיה קל לנהל מסא-ומתן עם הממשלה המרוקנית באותה המידה שניהלנו אותו עם השלטונות הצרפתיים. אלו הן עובדות-יסוד שיש לקחת בחשבון כאשר דנים על היקף העליה מצפון-אפריקה.

ח. טרגאי: למשומת-לבה של חה"כ הקטין: הוצאות העליה מתכסות על-ידי ארבעה סעיפי הכנסה - הפרחת הסמטה, פיתוח הארץ, הגדלת האוכלוסיה והגברת הייצור.

ט. שי: אני רוצה לתקן את הרושם הטוטעה כאילו מדיניות הממשלה במתן היתרי-יציאה הסתנתה והוחסרה. ההחסרה היחידה העלולה לבוא היא בהתאם לאותה ההצעה אשר נידונה אמשול במליאת הכנסת.

בהודמנות זו ברצוני להעיר, כי טוב היה לו יכלו הממונים על כך להתכונן מבעתה לעליה מהמערב והייתי מציע לוועדת הפנים לקיים דיון ביחס לאותן הארצות מהן יעליה אפשרית.

י. ריפתין: מר ברגינסקי עורך כאן אגב-אורחא את ענין היתרי-יציאה. הצעת החוק שנידונה אמשול בכנסת נוגעת רק בבעיות בטחוניות ואם יש לסוכנות ענין מיוחד בטאלת היתרי-יציאה, אני סבור כי זהו הזמן להגיש את העדותיה לוועדה, אם כי מסופקני אם הוועדה תוכל לדון בנושא אשר לא נדון תחילה בקריאה ראשונה במליאה. אך יתכן כי לאחר קבלת העדות של הסוכנות נפנה לממשלה ונבקשה לתקן את הסעון תיקון על-ידי הצעת חוק או התקנת תקנה.

נציג משרד העבודה לא הוזמן לישיבה זו, אך אפשר יהיה להזמין לאחת הישיבות הבאות. נציג האוצר הוזמן ולא יכול היה לבוא. אני רוצה להביא לידיעת החברים כי שאלת השיכון והמעברות נמצאת עתה בדיון בוועדת העבודה. כחבר ועדת העבודה אמסור לוועדה על הדיון שהתקיים כאן, בוועדת הפנים.

אינני חושב שנקבל החלטות פורמליות כסיכום לדיון. אני חושב כי מוטב למסור רשמים מהדיון לממשלה, ומכיוון שאין משרד ממשלתי אשר עניני העליה הם בסמכותו הבלעדית, אמסור על הדיון ועל חששות ודעות החברים שהובעו כאן - לראש הממשלה. אני חושב כי אין חילוקי-דעות בין החברים בדבר האיסור לקצץ במספר העולים שצריכים לעלות השנה.

אנ;

אינני חושב כי מר ברגינסקי סבור שעניני העליה הם בצל; הוא סבור שאחרים מעמידים

היו"ר י. ריפתין:

שאלה זו בצל.

אשר לשאלה עצמה, הואיל ואני רואה אותה כדחופה, במ מבחינה בטחונית, הייתי מבקש מחברי הוועדה שיציגו אותה באספקט זה בפני סיעותיהם, כי אם אין זאלת העליה תופסת את המקום הראוי לה.

אשר לקיום חיון בשאלת העליה בפורום רחב, זוהי בעיה מסובכת שיש לה אספקטים רבים, מפני שלדיונים בכנסת ישנו הר נרחב בחוץ-לארץ. על כן צריך להתייעץ בענין זה עם הממשלה.

ה. לנדאו:

אני סבור כי במסך כל השנים חטאנו קשות בעניני העליה. לא היה כל תכנון ולא היה כל מעשה להגברת עליה/מארצות קטסטרופה. נוצרה עובדה שאת אמצעי הקליטה חייב הציבור באמצעיו-שלו תמיד ליצור. הם לא נוצרו על-ידי עליה שהיתה יכולה להביא עמה גם אמצעים וגם מקורות תעסוקה למיניהם.

וכאשר על קטסטרופה מדובר, הרי שילמנו עבור זה מחיר יקר. לפני 4 שנים אמר מר הורביץ כי לפי חישוביו הוצאות קליטה לנפש מסתכמות ב-2000 דולאר. כיום אני שומע כי למעשה דרושה לכך ומחצית בדיוק, וזאת לאחר התיקרות עצומה, אם נסכם את כל הוצאות הקליטה נראה שמבחינת הדולארים זה הרבה יותר זול.

שמענו היום כי בתכנון הקליטה פועלים עדיין מן היד אל הפה. והרי מבחינת התכנון לפחות צריכים אנו להיות מוכנים לקליטת 250,000 עולים. אם יש תקלות ביורוקרטיות המפריעות לכך, יש להסירן. אפשרי להביא את הכעיות בפני ועדת הפנים של הכנסת והיא תשתדל לעזור בפתרונן. אם נצטרך לגבי עליה אד-הוק תמיד לתכנן במקום, לעולם יהיו סגיאות. לפחות בשטח התכנון צריכים להיות מוכנים לקליטה, וכבר היום יש להתחיל בתכנון עליה בעל-מסדים.

אם הטגמה וההחלטה היא לצמצם את העליה בשנה הבאה עד כדי 30,000 איש - אני חושב כי זהו פסע. מדינה זאת קיימת ראשית כל למען הצלת יהודים; זהו עצם קיומה ועצם הקמתה. אם יועלו בשנה הבאה רק 30,000 איש - פירוש הדבר כי אנו ביודעין מפקירי רבבות יהודים.

אין זו בעיה תקציבית בלבד. הסנה הוטל על הציבור עומס מסים רב רק למען העליה. יש להוציא את הכספים האלה למטרה שלטמה ניתנו. בתקציב חולקו הכספים לפי סעיפי הוצאה טובים; יש להוציא את הכסף בהתאם לסעיפים.

אני תובע מהנהלת הסוכנות שלא תרפה מן הלחץ, ועד כמה שאני מכיר את המציאות בארץ. אני יודע כי לחץ עוזר ונמצאים גם הסכומים הדרושים. יש אפשרות לאסוף במדינה מדי שנה עשרות מיליוני לירות ואת הכסף הזה יש להפנות לקליטת עליה. אין כל דרך אחרת; את 100,000 יהודי מרוקו אסור להפקיר.

אך אין זו בעיית יהודי מרוקו בלבד. גם בעיית יהודי אלג'יר עלולה לחהמיר תוך חדשים מספר; גם בעיית יהודי טונים לא נפתרה עדיין. לפנינו בעיה של 250,000 יהודים בצפון-אפריקה ומן ההכרח כי נמצא לה פתרון ונעלה אותם.

לא קיבלנו אינפורמציה על קליטת עולים חדשים בהתישבות החקלאית הוותיקה. הייתי מבקש לקבל פרטים על כך. ישנם קיבוצים המקיימים גם תעשיות. כיצד הם קלטו עולים חדשים בתעשייה?

אני מכיר את ארצות אמריקה הדרומית ואני יודע כי בתנאים מסויים היתה יכולה להיות עליה גם מסם. צעירים רבים מסם היו עולים ארצה לו נמצא כאן סידור עבור הוריהם. האם הסוכנות נתנה דעתה על כך? אם לא - מדוע לא תיגש לתכנון עליה מארצות אלה? יהודי דרום-אמריקה הם יהודים אשר לא התבוללו והם גם בעלי אמצעים. בסך הכל נמצאים בדרום-אמריקה כשלושת רבעי מיליון יהודים שכדאי לחשוב על העלאתם ולתכנן לקראת זה.

בסיכום, עליה היא בלי ספק גורם בטחוני ממדרגה ראשונה ואם ניקח בחשבון שכ-25% מבין העולים המגיעים כיום מהווים בוח בטחוני, הריהי שאלה ראשונה בחשיבותה.

או.

ב. הקטיו:

אני מקבלת ברצון את הצעתו של היושב-ראש
שליטסור את דעתה של הוועדה לראש הממשלה,
אם כי אינני חברה קבועה בוועדה זו, הייתי מבקשת כי היושב-ראש ימסור
בוועדה דין-וחשבון משיחתו עם ראש הממשלה.

ג. אסר:

אסר לשאלת היתרי-היציאה. לפני חצי שנה
הועברה לוועדה זו הצעת חוק הבאה להסיר
הגבלות שהיו קיימות עד אותו זמן על מתן היתרי-יציאה. זכור לי שניציגי
הנהלת הסוכנות באו לוועדת הפנים וביקשו כי להבא יצטרך מסרד הפנים,
בכואו להוציא היתרי-יציאה, לדרוש מהמבקש אישור כי סידר את חשבונותיו
עם הסוכנות. הוועדה וכן מליאת הכנסת לא קיבלו את הצעת הסוכנות
בטענה שישנה דרך משפטית להשגת אותה המטרה והיא: צו מניעה. אם
הסוכנות רוצה כי הגבלה זו תאוטר בכנסת, אין דרך מעשית אחרת,
אלא הגשת ההצעה לממשלה באמצעות מסרד הפנים.

ד. הכהן:

אינני רוצה כי יתקבל הרוסס שיטנם כאן
שני מחנות: אלה הרוציס בהעלאת 100,000
יהודים ואלה אשר אינם רוצים בכך. יושבים כאן אנשים הנקייאים בבעיות
התקציביות של הסוכנות והממשלה גם יחד. אני מסכים עם מר ברגינסקי
שחבל מאד כי לא נוכח כאן נציג מסרד העבודה. אולם אנו יודעים על הבעיות
התקציביות של הסדינה גם סוועדות אחרות.
אינני יודע מניין יכולים אנו בקלות כזאת לומר
שיט להגביר את המגביות; אינני יודע מה עוד אפשר לעשות ולא עטינו.
אנו חיים בגבולות המטשות והתקציבים צריכים להתאזן. אני מסכים כי
עליה היא גורם בטחוני, אולם יחד עם זאת קיים תקציב לצבא ולבטחון.
אין לומר סתם כי אפשר היה לחסוך כספים
פה ושם ולבנות בצורה זולה יותר. בשטח הבניה הגענו כבר לגבול ההתחכמות
כדי לבנות בזול, אך שיכון הזבנה בזול מאד מתפורר במהרה.
גם אני רוצה כי אותם 100,000 יהודי מרוקו
יעלו ארצה, אבל צריך להכיר את המציאות.

אני מסכים עם מר טרגאי שאין לבוא ליהודי
ארצות-הברית ולומר כי עליהם לעלות ארצה מפני שעוד טעט תבוא עליהם
שואה. אך לומר ליהודים אלה כי הם צריכים לעלות ארצה כדי להציל
את נפשותיהם - גם זה אינו מסכנע ביותר. רובם הגדול של יהודי ניו-יורק
חיים בסביבה הצרה שלהם חיים יהודים מלאים ועל כן הניסוק של הצלת
נפשות אינו עסוי למסוך אותם.

ה. פרלסטין:

לא בקלות נוכל להחליט, מפני שקיימת שאלת
עדיפויות, אם צריך לזיין את האוכלוסיה הנמצאת
בארץ ואין אפשרות להסיג עבודה את כל המסק הדרוס, נשאלת הסאלה אם את
האמצעים המוגבלים יש להקדיש להגברת העליה. אינני רוצה לקבוע הלכות
בענין זה. הייתי מבקש שלא ניתפש לדרך מסויימת ובישיבה הבאה נחליט
מה צריכה להיות דעת הוועדה שעל יושב-הראש להביא בפני ראש הממשלה.
אני מבקש כי לא נקבע זאת היום.

הי"ר י. ריפתין:

אני מבין כי לישיבה זו היתה מטרה מסויימת.
ישנה דאגה בקשר עם מצב העליה מצפון-אפריקה.
את הדאגה הזאת יש לבטא וטוב עשתה ועדת הפנים שלא עברה על כך לסדר-היום.
אינני מתכוון לקבל עתה החלטות בענין זה. אם בתוך הסיעות יועלו הצעות
מסיות בקשר לעליה, אהיה מוכן תמיד להעמיד את שאלת העליה על סדר-
היום ולתת לזה עדיפות ראטונית. אם לא יוגשו הצעות כאלו, לא נקבל
גם החלטות.

אם יש הסכם מצד הוועדה לכך, אביא את החרדה
אשר הובעה כאן, בפני ראש הממשלה.

אני מודה מאד על עזרתם של נציגי הנהלת
הסוכנות, וברצוני לומר להם שאם יהיה להם צורך במגע נוסף עם הכנסת
יוכלו לפנות לחברי ועדת הפנים וייענו.